

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2093

Vragen van het lid **Van Gerven** (SP) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat apothekers soms euthanasiemiddelen weigeren te leveren* (ingezonden 18 april 2014).

Antwoord van Minister **Schippers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 28 mei 2014). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 1834.

Vraag 1

Hoe reageert u op het bericht dat apothekers soms euthanasiemiddelen weigeren te leveren?¹

Antwoord 1

Voor dit antwoord sluit ik aan bij mijn reactie op verzoek van uw Kamer om op het betreffende krantenartikel te reageren (2014Z07023) en de Kamervragen van mevrouw Arib (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 2094). De Euthanasiewet is op het punt van de eindverantwoordelijkheid helder: de arts is verantwoordelijk het beoordelen van het verzoek om euthanasie of hulp bij zelfdoding, voor de voorbereiding en voor de uitvoering ervan. De arts maakt een beoordeling van de wettelijke zorgvuldigheidseisen, waaronder het ondraaglijk en uitzichtloos lijden, bij elk individueel verzoek. Daarnaast consulteert hij een SCEN-arts. Op basis van alle informatie maakt de arts een afweging en het geheel wordt na afloop getoetst door de Regionale toetsingcommissie euthanasie (Rte).

Het is niet de bedoeling dat de apotheker de beoordeling van de arts opnieuw doet en de KNMP heeft in gesprek met VWS aangegeven dat dit ook niet de intentie van de KNMP is. Een apotheker heeft echter wel een eigenstandige verantwoordelijkheid voor het op zorgvuldige wijze ter hand stellen van de euthanatica. Het is daarom van belang dat een apotheker voldoende ruimte en tijd heeft om tot een juiste afweging te kunnen komen wat betreft de farmaceutische aspecten van een euthanasie, zoals de juiste middelen en methode. Tijdig contact tussen de arts en apotheker is dus van belang.

Leidend hierbij is de gezamenlijke richtlijn van de KNMG en KNMP *Uitvoering euthanasie en hulp bij zelfdoding*(2012). Deze richtlijn biedt mijn inziens een

¹ Apothekers weigeren soms euthanasiemiddelen te leveren, de Volkskrant, 16 april 2014, bladzijde 2

goede basis voor samenwerking en geeft ook aanwijzingen voor het geval een apotheker de euthanatica niet wil leveren. Want net zomin als de arts heeft ook een apotheker geen plicht om mee te werken aan euthanasie. Hierbij is het van belang voor de betrokkenen dat de apotheker het tijdig bekend maakt als hij of zij voornemens is niet mee te werken aan de euthanasie. Dit voorkomt dat patiënten of artsen in een laatste fase naar een oplossing moeten zoeken. Dat is niet wenselijk voor de betrokken arts, maar ook zeker niet voor de patiënt. Hierom heeft het de voorkeur dat er reeds contact is tussen arts en apotheker voorafgaand aan het daadwerkelijke verzoek tot aflevering van de euthanatica.

Vraag 2

Hoe vaak komt het voor dat apothekers euthanasiemiddelen weigeren te leveren? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 2

Er wordt niet bijgehouden hoe vaak dit voorkomt, maar zowel apothekersvereniging KNMP als artsenvereniging KNMG hebben mij aangegeven dat het uitzonderingen betreft.

Vraag 3

Is het waar dat apothekers vooral weigeren euthanasiemiddelen te leveren bij controversiële euthanasieverzoeken van patiënten met dementie, «voltooid leven» of psychiatrische problemen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 3

Van de KNMP heb ik begrepen dat in de gevallen dat een apotheker weigert een euthanasiemiddel ter hand te stellen, dit veelal niet ligt aan de aard van de aandoening van patiënt. Hoofdzakelijk ligt eraan ten grondslag dat de apotheker het gevoel heeft door de omstandigheden niet in staat te zijn om zijn eigen verantwoordelijkheid omtrent het zorgvuldig leveren van de euthanatica goed te kunnen vervullen. Dit sluit aan bij mijn antwoord op uw volgende vraag.

Vraag 4

In hoeverre speelt het een rol dat apothekers de artsen die een verzoek doen om euthanasiemiddelen niet kennen? Kunt u zich voorstellen dat apothekers in dergelijke gevallen huiverig zijn de euthanasiemiddelen te verstrekken? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 4

Ik vind het van belang dat een apotheker de tijd en ruimte heeft om tot een juiste afweging te kunnen komen wat betreft de farmaceutische aspecten van een euthanasie, zoals de juiste middelen en methode. Hiervoor is het nodig dat de apotheker volledig en op tijd wordt geïnformeerd door de arts. Het feit dat apotheker en arts elkaar van te voren niet kennen, hoeft dus geen belemmering te vormen voor het leveren van euthanatica.

Vraag 5

Hoe reageert u op de uitspraak van een woordvoerder van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP) dat apothekers wel degelijk een eigen afweging mogen maken? Vindt u dat apothekers de plicht hebben tot leveren, of mogen zij dit wat u betreft ook weigeren? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 5

Zie mijn antwoord op vraag 1.

Vraag 6

Vindt u dat apothekers een eigen afweging mogen maken bij het leveren van euthanasiemiddelen, of bent u van mening dat zij volledig moeten varen op het oordeel van de arts en de SCEN-arts (Steun en Consultatie bij Euthanasie in Nederland)?

Antwoord 6

Zie mijn antwoord op vraag 1.

Vraag 7

Is dit bericht voor u reden de apotheker formeel een plek in de Euthanasiewet te geven? Zo ja, welke formele rol moeten apothekers wat u betreft krijgen in het geval van een euthanasieverzoek?

Antwoord 7

Ik zie op dit moment geen aanleiding om de Euthanasiewet aan te passen. Tegelijkertijd is het goed als de betrokken partijen in gesprek blijven over hoe de euthanasiepraktijk verder kan worden verbeterd, bijvoorbeeld door acht te slaan op de tijd die apothekers nodig hebben om tot een goede inschatting te komen wat betreft de te gebruiken euthanatica. Zo is onder meer besproken dat VWS zich zal inspannen om de KNMP actiever te betrekken bij relevante bijeenkomsten. Daarom zal ik de KNMG en Rte verzoeken om in hun periodieke overleggen ook de KNMP uit te nodigen wanneer de inhoud van hun gesprek raakt aan de medisch zorgvuldige uitvoering van euthanasie en hulp bij zelfdoding.